

مکاتب فلسفی و آراء تربیتی

مؤلفین:

یوسف رازقی پور (دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت دانشگاه آزاد اسلامی واحد لامرد)

دکتر عباس قلتاش (دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سرودشت)

شهناز دهقان باغ بردانی (دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت دانشگاه آزاد اسلامی واحد لامرد)

سرشناسه: رازقی پور، یوسف، ۱۳۵۲ -

عنوان و نام پدیدآور: مکاتب فلسفی و آراء تربیتی / مولفین: یوسف رازقی پور، عباس قلتاش، شهنواز دهقان باغ بردانی.

مشخصات نشر: تهران: فروش، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۲۱۴ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۰۹۰۰۰-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

شناسه افزوده: قلتاش، عباس، ۱۳۵۷ -

شناسه افزوده: دقان باغ بردانی، شهنواز، ۱۳۴۳ -

رده بندی کتب: ۹۶۰۷۲/۱۴ LB

رده بندی دیویی: ۳۷۰/۱

شماره کتابشناسی ملی: ۸۹۳۳۲

مکاتب فلسفی و آراء تربیتی

دکتر عباس قلتاش - یوسف رازقی پور - شهنواز دهقان باغ بردانی

ناظر فنی: ساجده مرادی

صفحه آرا: معین دلاوری

طراح جلد: فاطمه رضایی

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۶

قیمت: ۱۷۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناشر است.

آدرس: تهران - میدان انقلاب اسلامی - خیابان کارگر شمالی بالاتر از نصرت - نبش کوچه جعفرزادگان - پلاک ۱۱۴۶

تلفن: ۰۹۱۰۷۸۹۲۷۴۷ و ۰۶۶۹۳۱۶۶۹ دورنگار: ۸۹۷۸۴۵۵۸

وب سایت: www.farhooshpub.ir

فهرست مطالب

۱۰	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: مکاتب فلسفی و تعلیم و تربیت در یک نگاه
۱۴	مکاتب فلسفی و تعلیم و تربیت در یک نگاه
۱۶	بررسی اجمالی ۴ نظریه مهم تربیتی معاصر
۲۲	فصل دوم: ایدئالیسم و تعلیم و تربیت
۲۳	مفهوم شناسی ایدئالیسم
۲۳	ویژگی‌های ایدئالیسم
۲۶	هستی‌شناسی ایدئالیسم
۲۶	معرفت‌شناسی ایدئالیسم
۲۶	انسان‌شناسی ایدئالیسم
۲۷	ارزش‌شناسی ایدئالیسم
۲۷	اصول اعتقادات پیروان این مکتب
۲۹	آموزش و پرورش ایده‌آلیستی
۳۰	معلم در فلسفه‌ی ایده‌آلیستی
۳۰	محتوا و برنامه‌ی درسی
۳۱	روش آموزشی ایده‌آلیستی
۳۱	آموزش و پرورش از دیدگاه ایده‌آلیسم
۳۲	دیدگاه مکتب ایده‌آلیسم درباره‌ی تربی و آموزش
۳۳	دیدگاه مکتب ایده‌آلیسم درباره‌ی روشهای تدریس و برنامه درسی
۳۴	فلاسفه معروف ایده‌آلیسم
۳۴	نقاط ضعف فلسفه ایده‌آلیسم
۳۵	نقاط قوت فلسفه ایده‌آلیسم
۳۶	ایدئالیسم در یک نگاه
۳۷	فصل سوم: رئالیسم و تعلیم و تربیت
۳۸	مفهوم شناسی رئالیسم
۳۸	بنیانگذاران رئالیسم
۴۱	دو اصل فلسفه‌ی رئالیسم
۴۲	تقسیم‌بندی واقع‌گرایی
۴۳	واقع‌گرایی علمی

۴۳	هستی‌شناسی
۴۳	شناخت‌شناسی
۴۴	ارزش‌شناسی
۴۴	واقع‌گرایی عقلانی
۴۵	هستی‌شناسی
۴۵	شناخت‌شناسی
۴۵	ارزش‌شناسی
۴۵	آموزش و پرورش واقع‌گرایانه
۴۷	زندگی خوب به عنوان هدف تعلیم و تربیت
۴۸	محتوا و برنامه‌ریزی
۴۸	روش‌های آموزش
۵۰	فصل چهارم: پراگماتیسم و تعلیم و تربیت
۵۱	پراگماتیسم و تعلیم و تربیت
۵۲	علت وجود آمدن مکتب پراگماتیسم
۵۳	تاریخچه و پیشگامان پراگماتیسم
۵۴	ساندرس پیرس (۱۸۳۹-۱۹۱۴)
۵۴	ویلیام جیمز (۱۸۴۲-۱۹۱۰)
۵۵	جان دیویی
۵۶	پراگماتیسم و تعلیم و تربیت
۵۷	معرفت‌شناسی پراگماتیسم
۵۸	خصوصیات معرفت (شناخت) از نظر جان دیویی
۵۸	هستی‌شناسی پراگماتیسم
۵۹	تأثیر هستی‌شناسی عمل‌گرایان در تربیت
۶۱	دلالت‌های کاربردی تربیتی پراگماتیسم
۶۳	برنامه درسی پراگماتیسمی
۶۵	روش تدریس پراگماتیسمی
۶۶	نقش آموزش و پرورش پراگماتیسمی
۶۸	هدف آموزش و پرورش
۷۰	اصول آموزش و پرورش از نظر دیویی
۷۱	مفهوم مدرسه از نظر پراگماتیسم
۷۲	نقش معلم
۷۳	نقش دانش‌آموز

۷۴	انتقاداتی بر نظریه پراگماتیسم
۷۷	فصل پنجم: اگزستانسیالیسم و تعلیم و تربیت
۷۸	مفهوم شناسی اگزستانسیالیسم
۷۹	اصول مشترک اگزستانسیالیسم
۸۴	هستی شناسی اگزستانسیالیسم
۸۴	معرفت شناسی اگزستانسیالیسم
۸۵	انسان شناسی اگزستانسیالیسم
۸۶	ارزش شناسی اگزستانسیالیسم
۸۷	تعلیم و تربیت اگزستانسیالیسم
۸۷	برنامه ریزی اگزستانسیالیسم
۸۹	روشهای تدریس
۸۹	نقد مکتب اگزستانسیالیسم
۹۱	فصل ششم: طبیعت گرایی و تعلیم و تربیت
۹۲	مفهوم شناسی طبیعت گرایی
۹۳	ویژگی آموزش و پرورش طبیعت گرایی
۹۴	اندیشمندان ناتورالیسم
۹۹	هستی شناسی طبیعت گرایی
۹۹	معرفت شناسایی طبیعت گرایی
۱۰۰	ارزش شناسی طبیعت گرایی
۱۰۱	انسان شناسی طبیعت گرایی
۱۰۱	ناتورالیسم و برنامه درسی
۱۰۲	ناتورالیسم و آموزش
۱۰۳	معلم و شاگرد
۱۰۴	انتقادهایی بر فلسفه طبیعت گرایی
۱۰۶	فصل هفتم: لیبرالیسم و تعلیم و تربیت
۱۰۷	مفهوم شناسی لیبرالیسم
۱۰۷	الگوهای لیبرالیسم
۱۱۰	اصول لیبرالیسم
۱۱۱	مراحل لیبرالیسم
۱۱۳	هستی شناسی لیبرالیسم
۱۱۳	معرفت شناسی لیبرالیسم
۱۱۴	ارزش شناسی لیبرالیسم

۱۱۶	انسان شناسی لیبرالیسم
۱۱۷	لیبرالیسم، تعلیم و تربیت و برنامه درسی
۱۱۹	فصل هشتم: انسان گرایی و تعلیم و تربیت
۱۲۰	مفهوم شناسی انسان گرایی
۱۲۰	تاریخچه انسان گرایی
۱۲۱	نگاهی به مکتب انسان گرایی
۱۲۴	مهم ترین اصول فکری اومانیسم
۱۲۵	هستی شناسی انسان گرایی
۱۲۶	معرفت شناسی انسان گرایی
۱۲۷	انسان شناسی انسان گرایی
۱۲۹	ارزش شناسی انسان گرایی
۱۳۱	انسان گرایی و تعلیم و تربیت
۱۳۳	فصل نهم: پست مدرنیسم و تعلیم و تربیت
۱۳۴	مفهوم شناسی پست مدرن
۱۳۴	تاریخچه ی پست مدرن
۱۳۵	مختصات پست مدرن
۱۳۷	اندیشمندان پست مدرن
۱۳۹	پست مدرنیسم و تعلیم و تربیت
۱۴۰	برنامه درسی پست مدرن
۱۴۱	سیمای مدرسه پست مدرن
۱۴۲	موضوع های درسی پست مدرن
۱۴۳	معلم پست مدرن
۱۴۳	روش تدریس پست مدرن
۱۴۴	دانش آموز پست مدرن
۱۴۵	روابط انسانی در مدرسه پست مدرن
۱۴۵	پست مدرنیسم و تعلیم و تربیت ما
۱۴۶	فصل دهم: تعلیم و تربیت انتقادی
۱۴۷	مفهوم شناسی تعلیم و تربیت انتقادی
۱۴۸	تاریخچه تفکر و آموزش انتقادی
۱۴۹	نظریه انتقادی به عنوان مبانی تعلیم و تربیت انتقادی
۱۵۱	دلالت های تربیتی تعلیم و تربیت انتقادی
۱۵۲	مدرسه

۱۵۲	برنامه درسی
۱۵۳	نقد دلالت‌های تربیتی رویکرد تعلیم و تربیت انتقادی
۱۵۷	تقسیم بندی نظریه پردازان انتقادی
۱۶۳	فصل یازدهم: بررسی آراء تربیتی فلاسفه تعلیم و تربیت
۱۶۴	آشنایی با چهره‌های جهانی تعلیم و تربیت
۱۶۴	بررسی آراء تربیتی فلسفه افلاطون
۱۶۶	تعلیم و تربیت از دیدگاه افلاطون
۱۶۸	بررسی آراء تربیتی ارسطو
۱۶۸	بررسی آراء تربیتی فلسفه ارسطو
۱۷۰	تعلیم و تربیت از دیدگاه ارسطو
۱۷۱	آراء تربیتی روسو
۱۷۴	آراء تربیتی پستانلوف
۱۷۷	آراء تربیتی جان لاک
۱۷۷	فلسفه جان لاک
۱۷۹	تعلیم و تربیت از دیدگاه جان لاک
۱۸۱	آراء تربیتی فرانسیس بیکن
۱۸۴	آراء تربیتی دکارت
۱۸۷	آراء تربیتی کمنیوس
۱۸۸	اصول تعلیم و تربیت از دیدگاه کمنیوس
۱۹۰	مراحل تعلیم و تربیت از دیدگاه کمنیوس
۱۹۰	آراء تربیتی هربرت (۱۸۴۱ - ۱۷۷۶)
۱۹۱	آراء تربیتی فروبل (۱۸۵۲ - ۱۷۸۲)
۱۹۳	آراء تربیتی ماکارنکو (۱۹۳۹ - ۱۸۸۸)
۱۹۴	آراء تربیتی جان دیویی (۱۹۵۲ - ۱۸۵۹)
۱۹۶	آراء تربیتی ماریا مونتسوری (۱۹۵۲ - ۱۸۷۰)
۱۹۷	آراء تربیتی بنجلین بلوم (۱۹۹۹ - ۱۹۱۳)
۲۰۰	فصل دوازدهم: معرفی کتاب‌های چاپ شده در زمینه فلسفه تعلیم و تربیت
۲۰۱	منابع فلسفه تعلیم و تربیت
۲۱۰	منابع و مآخذ

پیشگفتار

شناخت مکاتب فلسفی و آرای تربیتی از مهمترین مسائلی است که هر مربی، معلم و اهل علم و دانش، باید به خوبی از آنها آگاه باشند. اگرچه فلاسفه گذشته در زمینه تعلیم و تربیت آثاری داشته اند، اما فلسفه تعلیم و تربیت به مفهوم رایج آن، تنها در این قرن از محبوبیت برخوردار بوده است. در سال های اخیر، این رشته برای تثبیت خود، به عنوان بخش مهمی از تربیت معلم، که غالباً تنها یک بخش از دروس اصلی تعلیم و تربیت را شامل می شود، مشکلات بسیاری داشته است. به بیان دیگر، بهره گیری از اندیشه ها و تحلیل های فلسفی در تعلیم و تربیت، با انتقادات فزاینده ای از رون و برون این رشته مواجه بوده است.

فلسفه یکی از بزرگترین رشته های است که با تعلیم و تربیت که به تنهایی یک رشته محسوب نمی شود ارتباط دارد. سایر رشته های مرتبط با آن عبارت است از: تاریخ، روان شناسی، جامعه شناسی، انسان شناسی، اقتصاد و زیست شناسی. «فلسفه» در اصلاح تعلیم و تربیت، به نظریه یا توصیف کاربردی در مقابله با علمی گفته می شود؛ در حالی که «نظریه علمی» پدیده ها را تبیین و پیش بینی می کند، از نظر کاربردی بیش تر انتظار می رود تا هدایت اقداماتی از قبیل تعلیم و تربیت و قانون را برعهده گیرد. فلسفه تعلیم و تربیت عمومی از فلسفه تعلیم و تربیت حرفه ای متفاوت است. فلسفه تعلیم و تربیت عمومی، فلسفه ای است که وسیع ترین طیف از آثار مکتوب تعلیم و تربیت را شامل می شود. این فلسفه نوشته های سیاستمداران، روزنامه نگاران، روشنفکران، شهروندان و مربیان را که درباره تعلیم و تربیت مطلب می نویسند، دربرمی گیرد. اما «فلسفه تعلیم و تربیت حرفه ای» رشته ای است که از سوی کسانی که صرفاً در فلسفه آموزش دیده اند مورد استفاده قرار می گیرد. این افراد منابع خود را از نوشته های موجود در زمینه فلسفه، تعلیم و تربیت و فلسفه تعلیم و تربیت انتخاب می کنند. به رغم انتقاداتی که بر فلسفه تعلیم و تربیت صورت می گیرد، مربیان به

نوعی تربیت و نظم نیاز دارند تا از طریق مطالعه یک فلسفه تعلیم و تربیت، که هم نظرات فلاسفه و هم تلاش خود آنان را برای فلسفی کردن شامل می شود، به دست می آید. فلسفه برای مربیان یک تفتن نیست، شیوه ای است که رهبران تربیتی و معلمان را در فکر و عمل در زمینه تعلیم و تربیت، خردمند و نقادتر می گرداند. فلسفه، قصد، انتقاد و توجیه به عنوان ارزش هایی مهم برای مربیان تأکید دارد؛ ابزارهایی که یک مربی به آن ها نیاز دارد تا کارهایش را به نحو مؤثری به انجام برساند. فلسفه تعلیم و تربیت همان گونه که از سوی بهترین متفکران خود به کار برده می شود، نظامی را ایجاد می کند که از سویی نسبت به چستی تعلیم و تربیت و مدارس، تصوراتی ارائه می دهد و از سوی دیگر، انتقادات مربوط به تلاش های رایج برای فهم این تصورات را تبیین می نماید. متفکرترین نمونه فلسفه تعلیم و تربیت از سوی جان دویی و در عصر ما نیز از سوی پائولو فریره، کسی که به فلسفه تعلیم و تربیت به عنوان ابزاری برای بازسازی تجربیات انسان، مدارس و جامعه می نگریست ارائه شده است.

با توجه به اهمیت و ضرورت آشنایی با مکاتب فلسفی و آراء تربیتی و استفاده از دیدگاه های فلاسفه تعلیم و تربیت در برنامه ریزی درسی و برنامه های تربیتی و با توجه به تجاربی که در این حوزه توسط مولفین در طول سالهای متمادی در آموختن و پرورش و آموزش عالی بدست آمده بود، تصمیم به تألیف این کتاب گرفتیم. امید که خوانست با شرم گامی هر چند اندک در راستای کمک به مسائل تعلیم و تربیت برداریم. منتظر نظرات و پیشنهادات اصلاحی شما درباره محتوای کتاب هستیم و از رهنمودهای ارزشمندتان مولفین این کتاب را بهره مند سازید. آدرس پست الکترونیکی جهت دریافت نظرات و پیشنهادات اصلاحی شما درباره کتاب کاربرد مکاتب فلسفی و آراء تربیتی به آدرس u.razeghipour@gmail.com هستیم.

هدف ما از این کتاب آمیختن فلسفه با تجارب زندگی و بویژه مسائل تربیتی است. در ابتدا تعریف مختصری از فلسفه و سپس مکاتب فلسفی به اختصار توضیح داده و در ادامه بیشتر به مسائل فلسفه تربیتی و یادگیری که پایه و اساس درآموزش و پرورش می باشد پرداخته شده است.

www.ketab.ir